

139. *Acer campestre* L. — Klon polny

Ogólny zasięg klonu polnego obejmuje przede wszystkim kraje Europy środkowej i południowej, od Hiszpanii po Ukrainę. Na północy sięga do środkowej Anglii, Danii i południowej Szwecji, na wschodzie do Kaukazu i gór Elbrusu, a na południu do północno-zachodniej Afryki.

Przez Polskę przebiega północno-wschodnia granica zasięgu, którą wyznacza prawie dokładnie dolina Wisły i Sanu. Dalej na północ od tej linii wymienione jest przez Giliberta jeszcze jedno stanowisko z lasów w okolicach Grodna (B. S. Jundziłł, 1811, Opisanie roślin litewskich). Stanowisko to należy uznać za krytyczne, tym bardziej jeśli weźmie się pod uwagę jego znaczne oddalenie od najbliższych stanowisk na zachodzie i południu.

Rozmieszczenie klonu polnego w Polsce jest nierównomierne. Gatunek ten częsty w południowo-wschodniej części województwa rzeszowskiego, w Sądecyźnie i w Cieszyńskim, w niektórych rejonach jest bardzo rzadki lub też nie występuje zupełnie: Ziemia Lubuska, Pojezierze Pomorskie, Wyżyna Śląska, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska i Wyżyna Małopolska. Rośnie na niżu i w krainie podgórze; rzadko kiedy przekracza wysokość 600–700 m n.p.m.

Występuje w mieszanych lasach liściastych oraz w lasach bukowych — na południu i zachodzie kraju, częściej na brzegach lasów w miejscach lepiej naświetlonych. Największe rozmiary osiąga w lasach łągowych (okolice Olawy, Ostrów Panieński, Zarzecze koło Sandomierza, delta Wisły i Nogatu). Często jest charakterystycznym składnikiem zarośli, nawet na silnie nasłonecznionych zboczach w dolinach rzek. Na tych ostatnich stanowiskach posiada z reguły owoce owłosione — *ssp. hebecarpum* DC., podczas gdy w lasach łągowych występuje tylko *ssp. leiocarpum* Pax o owocach nagich.

W Polsce brak było dotąd dokładnego opracowania zasięgu klonu polnego. W ostatnich czasach została opublikowana mapka punktowego rozmieszczenia, lecz tylko dla obszaru Wielkopolski (T. Krotoska i H. Piotrowska, 1961, Badania Fizj. nad Polską Zach., 8).

The total area of *Acer campestre* comprises, above all, the countries of Central and South Europe — from Spain to the Ukraine. In the north it grows as far as the English Midlands, Denmark and South Sweden, in the east as far as the Caucasus and Elbrus Mts, and in the south it reaches North-West Africa.

The north-east limit of the area runs through Poland and it is precisely marked by the Vistula and San Valleys. Farther to the north of that line Gilbert mentions still one locality in the forests near Grodno (B. S. Jundziłł, 1811, Opisanie roślin litewskich). This locality, however, seems to be doubtful, the more so when we consider its great distance from the nearest localities in the west and south. The distribution of *Acer campestre* is not uniform. It is often met in the south-east part of the Rzeszów, Sącz and Cieszyn districts, being very sparse in some regions, while in others it does not grow at all: Lubusz District, Pomeranian Lake District, Silesian Highland, Kraków-Częstochowa Highland, and the Małopolska Uplands. It grows in lowlands and in submontane parts; it hardly ever grows over 600–700 m a.s.l.

It is found in mixed broadleaf and in beech forests in the south and west of the country, more often on forest rims in places with much light. It occurs widest in riverside forests (vicinity of Olawa, Ostrów Panieński, Zarzecze near Sandomierz, the Vistula and Nogat delta). It is often a characteristic member of brushwoods, even on very sunny slopes in river valleys. In this latter localities it has, as a rule, pubescent fruit — *ssp. hebecarpum* DC., while in riverside forest there is only *ssp. leiocarpum* Pax with glabrous fruit.

No exact work has been written on the distribution of *Acer campestre* in Poland. Recently, however,

a locality map has been published, comprising Wielkopolska only (Т. Кротоска and Н. Piotrowska 1961, *Badania Fizj. nad Polsk. Zach.*, 8).

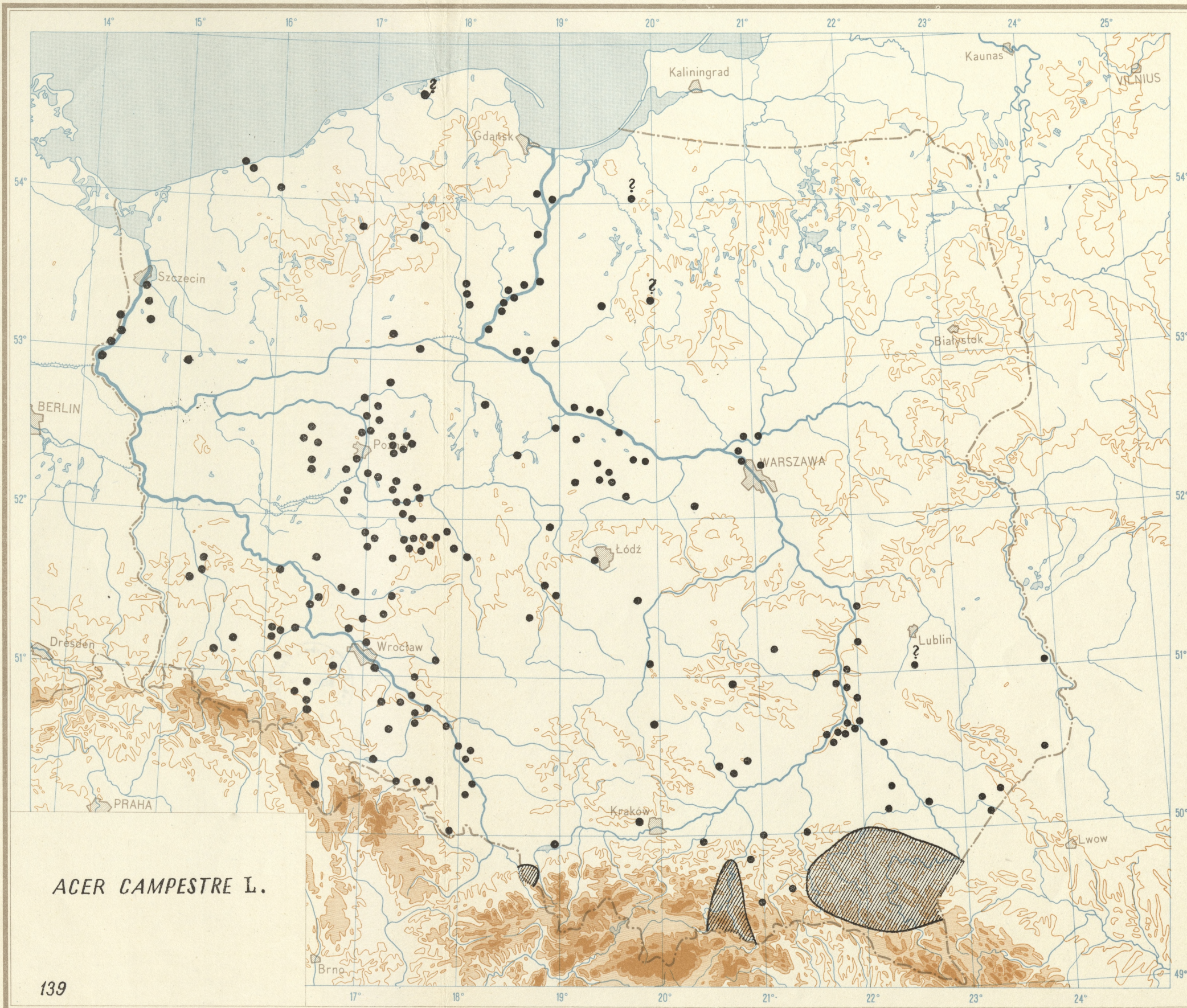
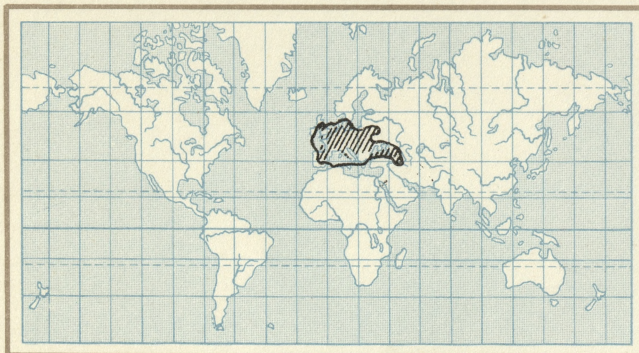
Общий ареал полевого клёна охватывает прежде всего страны средней и южной Европы — от Испании по Украину. На Севере достигает до средней Англии, Дании и северной Швеции, на восток до Кавказа и гор Эльбрусу, а на юге до северо-западной Африки.

Через Польшу проходит северо-восточная граница ареала, которая очерчена почти точно долиной Вислы и Сана. Дальше на север от этой линии указано Гильбертом ещё одно местонахождение в лесах в окрестностях Гродна (Б. С. Юндзилл, 1811, Описание литовских растений). Это местонахождение следует считать сомнительным, тем более, если принять во внимание значительное его отдаление от соседних местонахождений на западе и юге.

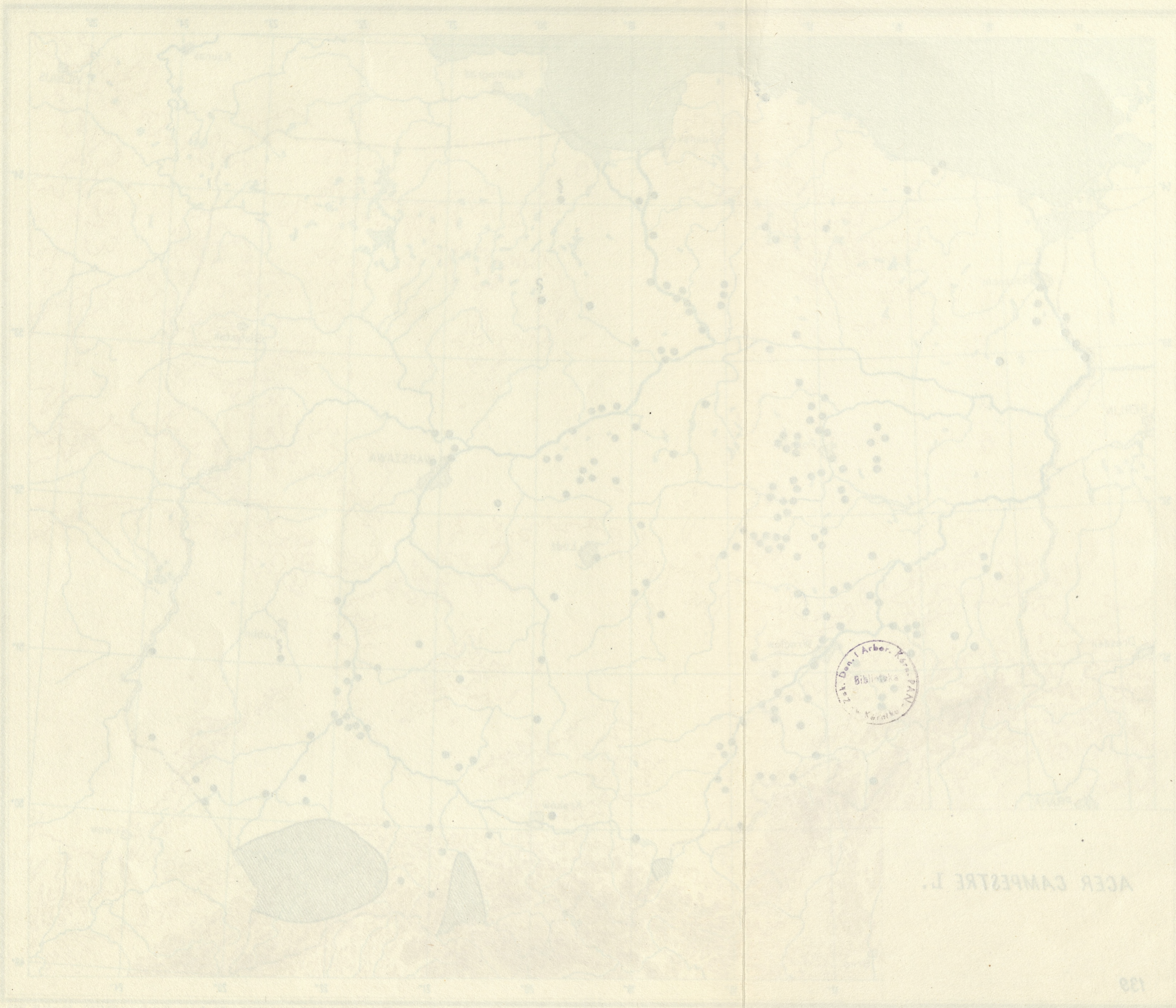
Распространение полевого клена в Польше является неравномерным. Этот вид встречается очень часто в юго-восточной части Жешовского воеводства, в Сондецком и в Тешинском, в некоторых районах выступает очень редко или вообще не выступает: Земля Любуска, Приморское приозорье, Силезская, Краковско-Ченстоховская и Малопольская возвышенности. Растёт на низменности и в предгорье, редко превышает 600—700 м. над уровнем моря.

Выступает в смешанных лиственных лесах, а также в буковых — на юге и востоке страны чаще всего на опушке леса в местах хорошо освещенных. Наивысших размеров достигает в поемных лесах (окрестности Олавы, Остров Паненьски, Зажече возле Сандомежа, дельта Вислы и Ногата). Часто является типичным элементом зарослей, даже на сильно освещенных склонах в долинах рек. На этих местонахождениях, как правило, плоды опущенные — *ssp. hebecarpum* DC в то время в поемных лесах выступает только *ssp. leiocarpum* Рах с голыми плодами.

В Польше до сих пор не было точной разработки ареала полевого клёна. В последнее время издана карта пунктирного распространения лишь только для Велькопольши (Т. Кротоска и Г. Пётровска, 1961, физиологические исследования Западной Польши, 8).



ACER CAMPESTRE L.



Lib. Dent. Arber. Karol. Pav. Kraljevo